

חשיבה מילולית

בפרק זה 23 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק זה שאלות מכמה סוגים: אנלוגיות, שאלות הבנה והסקה ושאלות הנוגעות לקטע קריאה. לכל שאלה מוצעות ארבע תשובות. עליכם לבחור את התשובה המתאימה ביותר לכל שאלה, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

אנלוגיות (שאלות 1-6)

בכל שאלה יש זוג מילים מודגשות. מצאו את היחס בין המשמעויות של שתי המילים האלה, ובחרו מתוך התשובות המוצעות את זוג המילים שהיחס ביניהן הוא הדומה ביותר ליחס שמצאתם. שימו לב: יש חשיבות לסדר המילים בזוג.

1. בית הנבחרים : חוק -

- (1) בית מרזח : יין
- (2) בית מרקחת : מרשם
- (3) בית בד : שמן
- (4) בית חרושת : עשן

2. הארה : סנוור -

- (1) שיווק : מכירה
- (2) הליכה : ריצה
- (3) שינה : עייפות
- (4) השקיה : הצפה

3. הוצת : נדלק -

- (1) נישא : סחב
- (2) נרכש : מכר
- (3) יובש : כמש
- (4) נלכד : ברח

4. הרפה : לאחוז -

- (1) גהר : לגחון
- (2) שכך : לסעור
- (3) סירב : להפציר
- (4) הטמין : למצוא

5. לאבחן : טיפול -

- (1) לשכנע : דעה
- (2) להחמיא : מחמאה
- (3) לצלם : תצלום
- (4) להרשיע : עונש

6. לחבר : סיכת ביטחון -

- (1) לסייד : קיר
- (2) לנפח : צמיג
- (3) לפרוט : מיתר
- (4) לממן : הלוואה

שאלות הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. מאיה צפתה שבוע ימים בכל מהדורות החדשות, ושמה לב שמשחקי כדורגל לא הוזכרו בהן. מכך הסיקה מאיה שלא היו משחקי כדורגל באותו שבוע.

איזו מן הטענות הבאות **מחלישה** את מסקנתה?

- (1) מהדורות החדשות מקפידות לסקר התרחשויות מכל תחומי החיים
- (2) בשבוע ההוא לא היו אירועים שיכולים להאפיל בחשיבותם על משחקי כדורגל
- (3) ערוצי הטלוויזיה מסקרים משחקי כדורגל בתוכניות ספורט בלבד
- (4) בשבוע ההוא היה מזג האוויר בהיר ומשחקי כדורגל יכלו להתקיים

8. במאמר בעיתון נכתב: "כל הנבואות השחורות על מותו הצפוי של התאטרון - בגלל עליית הספרות הפופולרית, בגלל הקולנוע, בגלל הטלוויזיה, בגלל שקיעת התרבות הגבוהה וההתמכרות של הציבור לצורות עממיות יותר של בידור - כולן התבדו: התאטרון פורח ומשגשג."

איזו מן הטענות הבאות היא הטענה המרכזית בפסקה?

- (1) רבים צפו שהקולנוע יגרום בסופו של דבר לשקיעת התאטרון, אך נבואה זו לא התממשה
- (2) דווקא בגלל הנבואות על מותו הצפוי של התאטרון, הוא הולך ונעשה פופולרי
- (3) בניגוד לתחזיות, התאטרון לא הצליח להתחרות בצורות הבידור העממיות יותר
- (4) למרות התחזית כי התאטרון יעבור מן העולם, הוא זוכה להצלחה גם בימינו

9. רותי: "יש מי שבביתם אגרטל מלא בפרחים, אבל אני אוהבת לצאת לשדה לראות את הפריחה כי שם הפרחים יפים יותר."
מיכל: "אני מרגישה כמוך בנוגע ל_____".

איזו מן האפשרויות היא המתאימה ביותר להיות המשך דבריה של מיכל?

- (1) מחרוזות פנינים: אף שהכול יסכימו כי מחרוזות של פנינים אמתיות נאה ממחרוזות של פנינים מלאכותיות, אין ידי משגת לקנות פנינים אמתיות
- (2) לחם: אף שיש מי שנוהגים לאפות לחם טרי בביתם, לדעתי קל יותר לקנות לחם במכולת
- (3) תפוזים: אף שמין תפוזים טעים לי יותר, אני נוהגת לאכול תפוזים בצורתם הטבעית כי כך בריא יותר
- (4) סרטי קולנוע: אף שיש מי שצופים בהם על גבי מסך הטלוויזיה, בעיניי חוויית הצפייה בקולנוע עשירה פי כמה

הוראות לשאלות 10-12:

בכל שאלה יש משפט (או יותר ממשפט) שכמה חלקים ממנו חסרים, ולאחריו ארבע הצעות להשלמת החסר. עליכם לבחור בהצעה המתאימה ביותר להשלמת החסר.

10. _____ עובדי המפעל _____ חופשה, חוץ מן העובדים החדשים, _____ שבהסכמי העבודה של אלה האחרונים _____ הזכות לחופשה.

- (1) כל / יכלו לצאת ל- / אף / לא נכללה
- (2) כל / נאלצו לוותר על ה- / משום / לא נכללה
- (3) איש מ- / לא הורשה לנצל את ה- / אף / נכללה
- (4) איש מ- / לא נדרש לוותר על ה- / משום / לא נכללה

11. כתיבתו של שמעון _____ סתירות פנימיות. _____ כאשר כתב בטורו האישי שהוא _____ כי גברים בגיל העמידה יפיקו תועלת מכך שישלימו עם העובדה שאינם נערים עוד, ובאותה נשימה _____ יצבעו את שְׁעַר ראשם המאפיר.

- (1) נקייה מ- / לפיכך, הופתעתי / אינו סבור / המליץ ש-
- (2) לא תמיד נקייה מ- / עם זאת, חשתי שהגזים / סבור / המליץ ש-
- (3) חפה בדרך כלל מ- / הפעם הוא חרג ממנהגו / סבור / המליץ שלא
- (4) רוויה ב- / לכן לא הופתעתי / סבור / המליץ שלא

12. מקצתם של מנהיגי המיעוט המנצ'ורי סברו ש _____ לשפוט פושעים מנצ'ורים בבית הדין הפנימי של הקהילה. לעומתם סברו אחרים כי העיקרון ש _____ לידי השלטון הזר _____ עיקרון מקודש, שכן _____ השלטת חוק וסדר בקהילה.

- (1) יש / אין מסגירים מנצ'ורי / אינו / במקרים מסוימים אין דרך יעילה יותר מהסגרה לשם
- (2) אין / חובה להסגיר מנצ'ורי שִׁפְשַׁע / אינו / אין דרך יעילה יותר מהסגרה לשם
- (3) יש / חובה להסגיר מנצ'ורי שִׁפְשַׁע / הוא / ממילא אין בהתערבות השלטון כדי להביא לידי
- (4) אין / אין מסגירים מנצ'ורי / אינו / ממילא אין בהתערבות השלטון כדי להביא לידי

13.

בספרו "אומות לפני הלאומיות", סוקר ג'ון ארמסטרונג את התגבשותן של קבוצות אתניות לכדי אומות. הספר עוסק באירופה ובמזרח התיכון, החל בכניסת השבטים ההודו-אירופיים לאירופה בסביבות שנת 2000 לפני הספירה, וכלה בתחילת עידן הלאומיות בראשית המאה ה-18 לספירה, ומתמקד בימי הביניים – התקופה שבין המאה ה-5 לספירה ובין המאה ה-15 לספירה.

לפי הפסקה לעיל, באיזו תקופה הכי סביר שארמסטרונג ממקם את התגבשותן של רוב האומות?

- (1) בימי הביניים
- (2) מהמאה ה-18 לספירה ואילך
- (3) בתקופה שקדמה לשנת 2000 לפני הספירה
- (4) בעת כניסת השבטים ההודו-אירופיים לאירופה

14.

בתקנות הבנייה העירוניות יש שלושה סעיפים העוסקים בבניית גדרות לבניינים:
 סעיף אחד קובע: "מותר להקיף בגדר אבן רק בניינים שגובהם שתי קומות לפחות."
 הסעיף השני קובע: "מותר להקיף בגדר גבוהה רק בניינים שגובהם שלוש קומות לפחות."
 הסעיף השלישי קובע: "בניינים שגובהם קומה אחת בלבד מותר להקיף רק בגדר עץ נמוכה."

אדריכל טען שאת התשובה לשאלה שהיה מעוניין לברר היה יכול לדעת בוודאות מקריאת כל אחד מן הסעיפים בנפרד. איזו מהשאלות שלהלן יכולה להיות שאלה זו?

- (1) האם מותר להקיף בגדר אבן נמוכה בניין שגובהו שתי קומות?
- (2) האם מותר להקיף בגדר אבן גבוהה בניין שגובהו שלוש קומות?
- (3) האם מותר להקיף בגדר עץ נמוכה בניין שגובהו קומה אחת?
- (4) האם מותר להקיף בגדר אבן גבוהה בניין שגובהו קומה אחת?

15.

עד לא מכבר התבססו כימאים על "כלל אוֹבֶרְטוֹן", שלפיו ככל שחומר ליפופילי יותר, כלומר מתמוסס טוב יותר בשומנים, כך הוא חודר ביתר קלות מבעד לקרומי תאי הגוף. פיתוחים טכנולוגיים חדשים אפשרו להעמיד את הכלל במבחן מהימן. חוקרים השוו ארבע חומצות, ומצאו כי בין מידת הליפופיליות שלהן ובין קצב חדירתן לתא מתקיים דווקא יחס הפוך מן היחס המתחייב מכלל אוברטון. לטענתם, אם יתברר שממצא זה תקף לחומרים רבים נוספים, יהיה אפשר לפתח תרופות החודרות לתאים במהירות גדולה הרבה יותר מבעבר.

על פי העולה מן הפסקה, כיצד יפותחו תרופות החודרות לתאים במהירות גדולה בהרבה מבעבר?

- (1) התרופות החדשות יתבססו על החומצות שבהשוואה שערכו החוקרים נמצא כי קצב חדירתן לתא מהיר מקצב חדירתן של החומצות האחרות
- (2) התרופות החדשות יורכבו מחומרים שמתמוססים היטב בשומנים וגם חודרים לתאי הגוף בקלות רבה יותר מן החומרים שהשתמשו בהם עד כה
- (3) התרופות החדשות יתבססו על אותם פיתוחים טכנולוגיים שהחוקרים הסתייעו בהם לבדיקת היחס בין מידת הליפופיליות של חומרים ובין קצב חדירתם לתא
- (4) התרופות החדשות יורכבו מחומרים שמידת הליפופיליות שלהם נמוכה, במקום מחומרים שמידת הליפופיליות שלהם גבוהה

16. חוקרים בחנו את השוניות באזור האיים הקריביים והופתעו לגלות כי את מקומם של אלמוגי השיטית, ששלטו בשוניות לאורך מילניום ונכחדו מהן בעשורים האחרונים בשל טפיל שתקף אותם, תפסה אוכלוסיית אלמוגי חסה. איזה מן הנתונים להלן אינו יכול להסביר מדוע הופתעו החוקרים?

- (1) אלמוגי השיטית משגשגים בתנאים שונים מאוד מן התנאים שאלמוגי החסה משגשגים בהם
- (2) לרוב אלמוגי השיטית אינם נופלים קורבן לטפילים
- (3) אלמוגי החסה נפוצים בעיקר באזורים קרים, ואילו אזור האיים הקריביים הוא אזור חמים
- (4) הטפיל שתקף את אלמוגי השיטית פוגע בכל מיני האלמוגים

17. "שיר אָזור" הוא סוג של שיר מימי הביניים, ומבנהו קבוע. יש בו שלושה עד שישה בתים של חמש שורות. כל בית נחלק לשני חלקים: הראשון נקרא "ענף" ובו שלוש שורות, והשני נקרא "אזור". לפעמים מוצב בראש השיר "אזור" עצמאי, שאינו חלק מבית כלשהו, וכינויו "מדריך". השורות בכל ענף נחרזות ביניהן באותו חרוז, והוא משתנה מבית לבית, ואילו כל השורות בכל האזורים (ובמדריך) נחרזות בחרוז אחד אחר, השונה מהחרוזים המשמשים לחריזת הענפים.

בכל אחת מן האפשרויות להלן כל אות מסמנת חרוז מסוים, לוכסן (הסימן "/") מסמן מעבר משורה לשורה, ונקודה מסמנת מעבר מבית לבית. לפי הפסקה, איזו מן האפשרויות יכולה לייצג שיר אזור?

- (1) א.ב. ב/ב/א.ב. ג/ג/א.ב. ד/ד/א.ב.
- (2) א/א/א/ב.ב. א/א/א/ג.ג. א/א/א/ד/ד
- (3) א/א.א. ב/ב. ג/ג.ג. ד/ד
- (4) א.א. ב/ב/א.א. ג/ג/א.א. ד/ד/א.א.

קטע קריאה (שאלות 18-23)

קראו בעיון את הקטע, וענו על השאלות שאחריו.

- (1) אחד מביטויי התבוננות הוא היכולת לפתור בעיות יומיומיות בעזרת כלים מאולתרים. למשל, כדי לאכול אגוז בעל קליפה קשה, יצרו בני האדם כלים שונים לפיצוחה. מתברר שיכולת דומה מפגינים גם בעלי חיים אחרים, ובעיקר הנבונים ביותר, כדוגמת קופי-העל. מה מקורה של יכולת זו? ממצאים מעניינים בסוגיה פורסמו בעת האחרונה על ידי קבוצת חוקרים בראשות קארל נן-שֵׁיק, שחקר קופי-על בביצות סואק שבאי סומטרה.
- (5) ברחבי האי סומטרה שבדרום מזרח אסיה חיים אוֹרְנֶג-אוֹטְנִים, קופי-על הנוטים להתבודד. בביצות סואק, שלא כמו ברוב חלקי האי, המזון מצוי בשפע, וחיה בהן אוכלוסיית אורנג-אוטנים גדולה במיוחד. הביצות הלחות והחמות כמעט לא נחקרו בעבר, בעיקר מפני שהן "גיהנום לחוקרים", כדברי נן-שייק. ממצאי המחקר בסואק הוגדרו על ידי נן-שייק כמרעישים: לראשונה נצפה אצל אורנג-אוטנים החיים בטבע שימוש בכלים המותאמים למטלות מסוימות. כלי אחד משמש לחיפוש חרקים ודבש בתוך גזעי עצים שידם של הקופים אינה מגיעה לעומקם. לשם כך הם בוחרים מקל דק וארוך, תוחבים אותו לגזע העץ, מוציאים את שללם ואוכלים אותו. כלי אחר משמש לאכילת פרי עץ הניסָה המקומי, שזרעיו מזינים במיוחד אך מוגנים בקליפה בעלת קוצים חדים. האורנג-אוטנים של סואק נוטלים לידיהם ענף חד ומשתמשים בו בתור סכין לביקוע הקליפה ולחשיפת הזרעים. סקירת סביבתן של ביצות סואק מעלה את הסברה שמקורה של ההתנהגות התבוננית הזו הוא בקופים תושבי האזור, והיא לא הועתקה מקופים היושבים באזורים אחרים: ממערב לסואק זורם נהר רחב ידיים שהאורנג-אוטנים אינם יכולים לחצותו. בביצות סינגקיל, ליד סואק ובאותה גדת הנהר, מצאו נן-שייק וחוקריו בכמה מקרים ענפים ומקלות שהיה נראה כי נעשה בהם שימוש כמו בסואק. לעומת זאת, נמצא שהאורנג-אוטנים החיים בביצות שמעבר לנהר מקלפים את פרי הניסיה בידיהם, ולכן אוכלים ממנו פחות, והם רזים מבני מינם שבסואק.
- (10)
- (15)
- האם לקופים של סואק יתרון תורשתי על שאר בני מינם, שבזכותו הם נבונים יותר? נראה שאין הדבר כך: אורנג-אוטנים שנולדו בגני חיות לומדים להשתמש במפתחות לפתיחת דלתות, ומקצתם אף הגיעו לשיאים של תבוננות ורכשו שליטה בשפות סימנים. האם סוג המזון בסואק, ובפרט פרי הניסיה, הוא המסביר את הממצאים? שוב, נראה שלא כך הוא: סוג המזון הזה מצוי גם במקומות מחייתן של אוכלוסיות האורנג-אוטנים האחרות, ובכל זאת אלה אינם משתמשים בכלים כדי לאכול, או אף נמנעים מאכילתו.
- (20)
- נן-שייק משער שההסבר לממצאים, אם אינו תורשתי ואינו סביבתי, הוא חברתי: יחסי הגומלין בין האורנג-אוטנים בסואק הם שהביאו להתפתחות השימוש בכלים. בגלל צפיפותה של אוכלוסיית האורנג-אוטנים בסואק הקופים הבוגרים שוהים זמן רב יחד, וכך יכול כל פרט להתבונן ארוכות באחרים וללמוד מהם. ייתכן שהפעם הראשונה שנעשה שימוש בכלים בסואק הייתה מקרית, וייתכן שהדבר היה פרי חשיבתו של קוף נבון במיוחד. מכל מקום, בזכות הקרבה ההדוקה למדו שאר חברי הקבוצה את המיומנות החדשה, ומאז היא מונחלת מדור לדור. לדברי נן-שייק, פריצת דרך כזו תיתכן גם בקרב אורנג-אוטנים במקומות אחרים, אך לא מובטח שיש מי שיצפה בה וילמד אותה. בסיכום המחקר נן-שייק מציין שגם בחברה האנושית יתקשה ילד מחונן לרכוש אפילו כישורים בסיסיים, אם לא יזכה להדרכתם של מבוגרים מיומנים.
- (25)
- (30)

השאלות

18. לפי המשתמע משורות 6-7, מדוע כינה נן-שייק את ביצות סואק "גיהנום לחוקרים"?

- (1) מפני שמקצת בעלי החיים במקום מסכנים את ביטחונם של החוקרים
- (2) מפני שהן מרוחקות מאוד ממקומות היישוב הקרובים ביותר
- (3) מפני שהמים במקום אינם ראויים לשתיה
- (4) מפני שהאקלים במקום מקשה על בני אדם לשהות בו

19. הביצות "שמעבר לנהר" (שורה 17) הן -

- (1) ביצות סינגקיל
- (2) ביצות שככל הנראה לא הגיעו אליהן החוקרים
- (3) ביצות המצויות ממזרח לסואק
- (4) ביצות שככל הנראה לא נמצאו בהן כלים ששימשו לחיתוך

20. איזו מן הכותרות הבאות היא המתאימה ביותר לפסקה השנייה?

- (1) שיטות המחקר שבהן משתמשים חוקרי קופי-העל
- (2) הצמחייה ובעלי החיים בביצות סואק
- (3) תגלית חשובה בדבר שימוש של קופי-על בכלים
- (4) קווי דמיון בין קופי-העל לבין בני האדם בנוגע לשימוש בכלים

21. רכישת שליטה בשפות סימנים, המוזכרת בפסקה השלישית, היא דוגמה לכך ש-

- (1) יש אורנג-אוטנים בעלי יתרון תורשתי על בני מינם האחרים
- (2) גם אורנג-אוטנים בגני חיות משתמשים בכלים כדי להשיג מזון
- (3) גם לאורנג-אוטנים שאינם מאזור סואק כישורים המעידים על תבונות
- (4) סוג המזון הוא המסביר מדוע קופי סואק נבונים מבני מינם האחרים

22. איזו מן הטענות הבאות יכולה להחליש את השערתו של ון-שייק (שורות 24-26)?

- (1) רוב האורנג-אוטנים החיים בגני חיות הם צאצאי אורנג-אוטנים מסואק
- (2) טעמו של פרי הניסיה אהוב במיוחד על האורנג-אוטנים
- (3) בעת האחרונה התגלה אתר נוסף המאוכלס בצפיפות על ידי אורנג-אוטנים המשתמשים בכלים
- (4) האורנג-אוטנים בסואק מתקשרים בינם לבין עצמם בשפת סימנים

23. המשפט "גם בחברה ... מבוגרים מיומנים" (שורות 30-31) -

- (1) מציע שיטת לימוד חדשה לילדים מחוננים
- (2) תומך בהסבר התורשתי לממצאיו של ון-שייק, המתבסס על דפוסי הנחלת הידע בחברה האנושית
- (3) מקביל בין התהליך שהצביע עליו ון-שייק לבין תהליכי לימוד בחברה האנושית
- (4) מספק הסבר חלופי להסבר שן-שייק מציע

הוצאת
ספרים

שיעורים
פרטיים

פסיכומטרי

בגרות

תשובות סופיות

חשיבה מילולית | פברואר 15 – פרק 1

מספר השאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
התשובה הנכונה	3	4	3	2	4	4	3	4	4	4	2	1	1	4	4	2	4	4	4	3	3	1	3